

Könyvtáros készségek, kompetenciák és átalakuló hivatás

KISSNÉ ANDA KLÁRA

Megyei Szervezet közvetlenül várja tagjaitól a 2016. március 3-án az Országos Széchényi Könyvtárban a Magyar Könyvtárosok Egyesülete **Szakmai ismeretek és készségek – átalakuló hivatás. A könyvtáros kompetenciák változása és megjelenése az uniós gyakorlatban** címmel rendezett nagyszabású konferenciát. A számos hazai és nemzetközi szervezet nevével fémjelzett előadások azt kívánták alátámasztani, hogy hogyan találunk önmagunkra a képzés után, hogyan teljesedünk ki, és milyen lehetőségeket kapunk a kompetenciáink által a könyvtáros életpályán.

Anna Maria Tamaro. A kép forrása:

<http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2016/02/foto00013-257x300.jpg>

A levezető elnök *dr. Redl Károly*, MKE alelnök volt. *Barátné dr. Hajdu Ágnes*, az MKE elnök asszonya a szoros időrendre tekintettel igen röviden köszöntötte a jelenlévőket, majd máris *Anna*

Maria Tamaro professzort, az IFLA könyvtár-elméleti és kutatási szekciója (Library Theory and Research Section) elnökét szólította. A nemzetközi kompetenciák vizsgálati eredményei a társadalmi változásokkal párhuzamosan a könyvtáros szakma globális kihatásaira hívják fel a figyelmet. A kompetencia keretrendszert az Európai Unió vezette be. Az elismerésre és minősítésre az EBLIDA-keretrendszer szolgál. Az IFLA Tudásközpont a trendeket folyamatosan vizsgálja és a keretrendszer sajátosságaihoz útmutatásokat dolgozott ki (pl. ajánlásokat az oktatáshoz, benchmarkokat különböző témákban). Az egyén felelőssége, hogy nyitott legyen, reflektáljon minden nap a tanultakra, együttműködést keressen. A záró gondolat szerint arra kell magunkat emlékeztetni, hogy a kihatásunk milyen sok területen tud hasznára válni a társadalomnak.

Barátné dr. Hajdu Ágnes a könyvtáros szaktudás folyamatos megújításáról, elismeréséről és a továbbképzés aktuális kérdéseiről beszélt a karrierépítéssel összefüggésben. A képesítési feltételek alapfeltételek. A karrierépítés módja, ideje változó, sok tényezőtől befolyásolt – lehet tudatos, lehet sikeres álláskereső eredménye. A sikertelenségben kereshetjük saját értékeink ismeretének hiányát, a megszerzett ismereteken túli kompetenciák hiányát, de a motivációt is. A motiváló életpályában a szükségletek szintjén felül kognitív szükségletek, önbecsülés, elismerés, esztétikai érték-igény, önmegvalósítási igény stb. ösztönöz a tudatos karrierépítésre, amely mindegyikre visszahat. Véleménye szerint ott fejlett a társadalom, ahol kompetens könyvtárosok vannak. Hogy hazánkban ezt a képzés hogyan támogatja, arra az

utolsó öt évben indított képzések összehasonlítása alapján adott választ.

Simon Edwards, a CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals) szolgáltatási igazgatója az Egyesült Királyság kompetenciamodelljének keretrendszerét ismertette. A CILIP PKSB rendszere 2011-ben jött létre azzal a céllal, hogy könyvtáros kompetencia keretrendszer dolgozzon ki, meghatározza a képzésben a kvalifikációkat és a készségszinteket. A rendszer segít az önértékelésben: megmutatja, ki hol áll jelenleg, feltölthető az ideális szint, ahova majd el szeretne jutni, egy fejlesztési szakasz végén meghatározható a cél, van lehetőség a testreszabottsághoz, segítséget jelent ágazat- vagy munkahelyváltás esetén, megmutatja, milyen területen kell fejlődni ahhoz. A használathoz a honlap segítséget nyújt, tréningeket kínál (www.cilip.org.uk/pksb). Ezt a keretrendszert használják az egyetemek is, amikor az akkreditációjukat meghatározzák, vagy tanfolyamaik tartalmát dolgozzák ki.

Eszenyiné dr. Borbély Mária, az MKE Oktatási és kompetencia munkabizottságának vezetője **A magyar könyvtárosok digitális kompetencia mérésének lehetséges fogalmi kerete és indikátorai** címmel sorra vette a lakossági digitális kompetenciafejlesztésre irányuló intézkedéseket, számszerűsítette a szolgáltató helyeken megvalósult digitális képzéseket, utalt a könyvtárak képzési törvényi kötelezettségére, és konstataulta, hogy a könyvtáraknak mégis folyamatosan bizonyítaniuk kell, hogy joggal vannak jelen a képzési és motivációs intézmények között. Bővebben a DIGCOMP projekt során kidolgozott keretrendszer ismertette. Ez öt területen határozza meg a digitális kompetenciákat: információgyűjtés és -feldolgozás, kommunikáció, tartalom-előállítás, biztonság és problémamegoldás. A Digital Agenda keretrendszerben megfogalmazott kérdésekre összesen huszonegy kompetencia sorolható fel. Az EU-keretrendszer jó viszonyítási alapot nyújt önmagunk és állapotunk felmérésére. A módszer alkalmazható, tennünk kell róla, hogy jogos jelenlétünk igazoljuk a digitális területen.

Ulrike Lang Hamburgból érkezett (Oktatási és Képzési Minisztérium, Carl von Ossietzky Állami és Egyetemi Könyvtár vezetője, IFLA Oktatás és képzési szekció). Azokról a készségekről beszélt, amik miatt könyvtárosok leszünk. A hagyományos könyvtáros képét Superman mintájára Superlibrarian képe váltja fel. Ma a könyvtáros marketinges és PR-os, fontos a digitális kompetencia, versenytárs a Google, és jobbaknak kell lennünk a keresőrobotoknál. A könyvtárastól továbbra is elvárt a tudás osztályozása, a referencia-szolgáltatás, eligazítani az információkban. De egy digitális világban fel kell készülni a szolgáltatások racionalizálására, az online terek összekapcsolására, a teljes elektronikus könyvtárakra való átállásra. Meg kell változtatni a képet magunkról: nem lehetünk többé visszahúzódóak, azt kell nyújtanunk, amire a megváltozott társadalomnak szüksége van, és egy lépéssel a blogoló, felhőben kereső felhasználók előtt kell járnunk.

Simon Edwards. A kép forrása:

<http://mke.info.hu/wp-content/uploads/2016/02/GxqlwK85-300x300.jpg>

Sörény Edina, az EMMI Kulturális Kapcsolatok Főosztályának vezető tanácsosa az uniós pályázatokhoz szükséges kompetenciákról elmondta, hogy azok különösen fontossá válnak a 2014–2020 között megjelenő pályázati tevékenység során. Már a pályázáshoz is szükséges tervezési készség, kognitív, információkeresési, digitális kompetencia, nyitottság, rugalmasság, anyanyelvi és logikai kompetencia, együttműködési készség. A pályázat megvalósítása során az előzőeken túl idegen nyelvi, kommunikációs kompetencia, pénzügyi, matematikai kompetencia szükséges. A

megvalósítás szociális és személyes kompetenciákat feltételez: vezetői, tanulási, kooperációs, empátia készség, konfliktus megoldó képesség, kedvezményező készség és vállalkozói készség, tudatosság és kifejezőkészség. Felsorolta a szaktudás és kompetenciafejlesztést segítő képzések fajtáit, a mellérendelt készségeket, és hogy milyen kompetenciaváltozások mentek végbe eddig: a könyvtárosok nyitottabb, tudatosan tervező szakemberek lettek, több típusú pályázat megírásában szereztek gyakorlatot, kialakult a monitoring rendszerhez való igazodás készsége, a workflow-ban való gondolkodás, a szakterületekhez való kapcsolódás képessége.

Jukka Relander. A kép forrása:

<https://www.flickr.com/photos/pipsa/5017012532>

Jukka Relander EBLIDA elnök, a Finn Könyvtáros Egyesület elnöke szintén az átalakulás oldaláról közelített és a könyvtáros hivatástudatot emelte ki előadásában. Mint mondta, a professzió függetlenné tesz, egy hivatástudattal rendelkező embert nem lehet irányítani. A történelem igazolja, hogy a társadalom liberális ereje a képzett középosztály volt, a professzionális hivatástudat a társadalom alapja. Sajátos a finn könyvtárügy kialakulása, mely az oktatásüggyel párhuzamosan fejlődött, és mára az európai kezdeményezések elismert, jó példája. Mindenki azt itéli meg a könyvtárban és könyvtárosban, amit lát. Láttassuk tehát pozícióinkat, legyünk intravertáltabbak. Azt kínálják könyvtár, amit a felhasználók szeretnének, alkalmazkodjon a helyzethez. A könyvtári térben sokféle aktivitás zajlik, egyre érdekesebb helyet jelent. Megváltozott munkakörében a könyvtáros-

nak közösséginek, aktívnak kell lennie az ő feladata aktiválni vagy deaktiválni, ellazítani vagy elősegíteni a közösség működését.

Előadása végén kitért az e-könyvekkel kapcsolatos szerzői jogokra. Ebben a kérdésben az EBLIDA óriási harcot vív a kiadókkal. A könyvtáros szervezeteknek pedig az a dolguk, hogy ismerjék ezeket a folyamatokat és a kormányval, a vezetőkkel kapcsolatot tartva megakadályozzák a könyvtárak bezárását.

Maria Micle és *Lovász Ágnes* a Romániai Könyvtáros Szövetség és a temesvári egyetem képviselőjében az élethosszig tartó képzés román sajátosságairól és a romániai könyvtárosok szerepéről tartottak előadást. Romániában a könyvtári rendszer hármas osztatú: közkönyvtárak, oktatási rendszerhez tartozó könyvtárak és speciális könyvtárak rendszere. A 2–6 éves könyvtár- és információtudományi képzésben a kapcsolódó készségek fejlődését a dinamika határozza meg. A felsőfokú oktatásban alap-, mester, PhD, posztgraduális képzés folyik négy egyetemen. Az iskolai könyvtárak elsősorban a szakterületi alapképzést és a BA képzést preferálják. A könyvtáros képzés alacsony presztízsű, inkább más szakterületen szereznek végzettséget a könyvtárosok és a más területen végzetteknek is kell könyvtáros szakképzettség. A más szakterületen szerzett alapképzés mellett OKJ-s tanfolyamokkal más kompetenciák is szerezhetők. A speciális háttér nélkül nehéz a foglalkoztatás. 2012 óta miniszteri jogszabályban meghatározott, hogy milyen feladathoz milyen minősítés, milyen kompetencia szükséges.

Maria Micle. A kép forrása:

<http://cdnl.caon.ro/2015/09/maria-micle.jpg>

Böröcz Livia, a Közösségi Fejlesztésekért és Értéktárakért felelős osztály osztályvezetője, a Hermann Ottó Intézet munkatársa a kistelepülési könyvtári szolgáltatások során elvárt kompetenciákat ismertette. Ehhez az IKSZT programok, a közösségi fejlesztési programok nyújtottak kiindulási alapot a vidékfejlesztés részeként. 2008–2015 között öt éves fenntartási időszakokkal az öt-ezer lakos alatti települések által benyújtott pályázatok által közel 1.2 millió ember érhet el olyan szolgáltatásokat, amelyek megakadályozzák a közösségek eltűnését, sorvadását. Az előadó a pályázatok kötelező, és választható elemeinek ismertetését követően hangsúlyozta, hogy a vállalt feladatok egyedül nem végezhetők el. Ajánlott a kapcsolatfelvétel az adott módszertani központtal, egymással tanulás és tapasztalatszerzés céljából.

Csobán László, a Csorba Győző Könyvtár hálózati szakreferense Baranya megye hátrányos helyzetű településeinek könyvtárbuszos ellátásáról tartott gyakorlati szempontú előadást. Ott 58 települést lát el két könyvtárbusz. Az objektív feltételek mellett a LIS (Library and Information Services) Euroguide hat szituációja és húsz kompetenciája alapján elemezte a szolgáltatást. A személyes kapcsolatok területén szerzett kompetenciák, a naprakészség, a kommunikációs és szervezési készségek, az irányítással kapcsolatos tevékenységek fontosak a munka során. A helyi konfliktusokban a könyvtáros kompetenciák nem segítenek. Sajnos a hátrányos helyzet is újratermeli magát, társadalmi és szociális problémákkal szembeüthet az ember, de a legfontosabb kompetenciák: precizitás, pedagógiai érzék, kommunikációs készség, problémamegoldó készség, kitartás és csapatjáték.

Sokan, sok szempontból vizsgálták a konferencián a szakmai kompetenciákat. Nem kétséges, hogy bár a kérdés a könyvtáros életpálya-modell miatt kiváltképp a középpontba került, éreznünk kell, hogy a könyvtárak új és változó szerepköre, szolgáltatásai a könyvtárosoktól is új készségeket, képességeket kívánnak. Hiteles könyvtárosokon keresztül lehet a könyvtár társadalmilag elismert és rangos intézmény.

Egy tartalmas év a megyei szervezet mögött és előtt

KISSNÉ ANDA KLÁRA

2016. március 7-én hívta egybe tagjait az MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezet, hogy számot adjon az elmúlt évről, és hogy egyeztesse a tagsággal a 2016. évi terveit.

Kissné Anda Klára, a szervezet elnöke úgy értékelte a tavalyi szakmai tevékenységet, hogy az sokszínű és tartalmas volt. A tisztújítás után a szervezet bemutatkozási lehetőséget kapott Tata-bánya alpolgármesterénél, melyen jelen volt az Oktatási és kulturális bizottság elnöke.

Az év meghatározó eseménye a megyei szervezet fennállásának 55. évfordulója volt. A megyei jubileumról emlékülés formájában sikerült megemlékezni egy sikeres pályázati forrásnak köszönhetően – ezzel megnyitva az MKE megalakulásának 80. évfordulóját kísérő országos rendezvénysorozatot. A jubileum alkalmából elektronikus kiadvány formájában jelent meg a szervezet eddigi története **Komárom–Esztergom megyei könyvtárosok 55 éve: visszatekintés az MKE megyei szervezetének történetére, 1960–2015** címmel.

A 47. Komárom-Esztergom megyei könyvtári napok tematikájához szervezett előadásban ezúttal annak bemutatása volt a cél, hogy az egyesület és a könyvtárak milyen munkát végeznek az értéktárak támogatására. Az MKE Értéktár bizottságában őszől dr. Horváth Géza a szervezet delegáltja. A könyves vasárnapon a Muravidék Baráti Kör együttműködésével *dr. Zágorec-Csuka Judit* könyvbemutatójára került sor Esztergomban.

A szervezet vezetőségi tagjai több helyen is előadást tartottak, és így részt vettek a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáján, illetve meghívásra a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete tisztújító szakmai napján.

A tavalyi tapasztalatcserék a megyén belül Lábatlanra és Bajnára vezettek. A lábatlani kirándulás a szlovák oldalon is biztosított programot, amelyen az SZMKE elnöke kísért végig. A lábatlani városi könyvtár helyzetének okán a megyei szervezet elnöke kereste a lehetőséget az érdekvédelemre – erre végül nem kellett sort keríteni. Az országos tanulmányút során az OSZK-val ismerkedhettek a tagok és Vecsés kínált szakmai tapasztalatcserét.

A Könyvtárosok világnapján családi program zajlott, amin Környe könyvtárával és értékeivel lehetett ismerkedni. Múzeumlátogatásra ezúttal a Szomolányi-gyűjtemény megtekintése kínált alkalmat. Az év során ismét volt lehetőség ingyen színházlátogatásra és koncertélményre. Néhányan részt vettek a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon, a szolnoki MKE Vándorgyűlésen pedig a szervezet anyagilag is támogatta tagjai részvételét. Több társszervezet konferenciája és rendezvénye kínált emellett értékes szakmai tartalmat.

Az egyesületi programok sorában mindig megemlítjük a testületi tagok által szervezett – és az MKE KEM Szervezet által támogatott – rendezvényeket. 2015-ben a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár gyermekkönyvheti programja és a dorogi városi könyvtár Pöttöm klubjának májusi rendezvénye valósult meg ily módon. Elmondható tehát, hogy a megye gyermekkönyvtárosai is számíthatnak az egyesületre, miközben a nyilvános programok sajtómegjelenése és saját PR-ja segítette a figyelmet a szervezetre irányítani.

A taggyűlésen a pénzügyi tevékenységről *Feketsné Kisvarga Anita* számolt be. Elhangzott, hogy ismét sikerült pozitív mérleggel zárni az évet annak ellenére, hogy a tagság száma sajnos csökkent (51 fő). Az MKE tagdíjhányad továbbutalása után a szervezet 177 ezer forint regisztrációs díjból tudott gazdálkodni, amit csak a részvételi díjak, némi egyéni támogatás és a pályázati forrás egészített ki. Kiadási oldalon az emlékülés jelentős többletkiadást jelentett, hiszen 25 % önrésszel lehetett pályázni és az elnyert ötvenezer forint támogatás szinte csak a kiadvány költségeit biztosította – ezzel magyarázható a magas repre-

zentációs költség. A szervezet működéséhez elengedhetetlenek az adminisztrációs költségek, a postaköltség, a programok során előadói díjak kifizetésére került sor. Az útiköltség nem csak a képviselő költségeit fedezte, hanem a szervezett utak szállítási díját is. A részvételi díjak a vándorgyűlés részvételének támogatását és belépődíjakat jelentett, a kulturális hozzájárulás a színház és koncertjegyeket. Röviden a számok tükrében:

Nyitó összeg 2015. 01. 01-én: 141.123 Ft

Alaptevékenység szerinti bevételek:

- Tagdíj, kártyadíj:	286.500 Ft
- Részvételi díj:	180.150 Ft
- Egyéni támogatás:	18.230 Ft
- Pályázati támogatás:	60.000 Ft
- Banki kamat:	22 Ft
- Folyószámla/házipénztár mozgás:	120.000 Ft

Összes bevétel: 664.902 Ft

Alaptevékenység szerinti kiadások:

Központ tagdíjhányad, kártyadíj:	109.500 Ft
Adminisztrációs költség:	
Nyomtatvány, irodaszer:	5.840 Ft
Bankköltség:	5.202 Ft
Postaköltség összesen:	16.265 Ft
Előadás díja:	50.000 Ft
Részvételi díjak:	71.940 Ft
Személyszállítás:	118.110 Ft
Kiküldetés, előadó útiköltség:	28.480 Ft
Egyéb beszerzések:	
Szervezett étkezés/anyag:	7.850 Ft
Reprezentáció:	39.005 Ft
Egyéb kulturális szolgáltatás:	26.750 Ft

Pályázati elszámolásban a fenti kategóriákon túl:

Számítástechnikai eszköz (DVD-ROM):
31.200 Ft

Kiadványkészítés:
20.999 Ft

Egyéb beszerzés:
10.655 Ft

Folyószámla/házipénztár-mozgás: 120.000 Ft

Összes kiadás: 661.796 Ft

Mérleg: +3.106 Ft

Záró összeg 2015. 12. 31-én: 144.229 Ft

A taggyűlésen a szervezet Ellenőrző bizottságának elnöke, Takács Anna úgy jellemezte a szervezet pénzügyi tevékenységét, hogy precíz, pontosan vezetett a gazdasági ügyintézés.

Mielőtt a 2016. évi tervekről döntöttek volna a tagok, *Kissné Anda Klára* röviden beszámolt az MKE Elnökség és a Tanács tavalyi tevékenységéről. Az Elnökség az évet éppúgy tisztújítással kezdte, *Barátné dr. Hajdu Ágnes* lett az MKE elnöke. Az év végéig a munkabizottságok jelentős része felállt, a munkát több területen, összefogottan végzik. Az egyesület stratégiai tervet dolgozott ki és a kommunikációra – céljai szerint is – érezhetően nagy hangsúlyt fektet, több csatornán keresztül tájékoztat, nőtt a médiában megjelenéseinek a száma. Kiemelt program a Vándorgyűlés és a 80. jubileumi konferencia volt. Megszervezte jelenlétét a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon és szervezetein keresztül több szakmai konferenciát fémjelzett nevével. Figyelemfelkeltő volt az Alkotó könyvtáros sorozat. Nem szabad megfeledkezni érdekvédelmi, valamint a jogszabályozás során tanúsított véleményezési és javaslattevési tevékenységéről. A szakmai állami elismerések és a saját MKE díjak kitüntettjeiről az égisze alatt működtetett kuratóriumok döntenek.

A Tanács az Elnökség tanácsadó szerveként többször ült össze az év során. *Bazsóné Megyes Klára* egy évig vállalta az elnöki posztot. Ebben a körben számolt be minden alkalommal az elnökségi munkáról a főtitkár, tárgyalták meg a tagságot és a szervezeteket érintő kérdéseket, vitatták meg a

Füzéki-díj további sorsát, állították fel a Fitz-díj kuratóriumot. A tanácsülésen tájékoztak elsőként a tanácstagok a tervezett vándorgyűlés részleteiről. Minden alkalommal bemutatkozott egy-egy szervezet vagy szekció.

Ezt követően a megyei szervezet 2016. évi terveiről döntött a taggyűlés. A Könyvtárosok világnapján széles körben szeretné felhívni a társadalom figyelmét a könyvtárakra, és – a fenntartók megkeresésével – érvényt szerezni annak, hogy ezt a napot a könyvtárosok a munkájuk elismerésére fordíthassák. Ehhez várják az MKE Elnökség támogatását, a megyei program pedig egy érsekújvári úttal kecsegtet, melynek célja a szlovák könyvtárosokkal történő találkozás, ismerkedés és egymás megajándékozása.

Pünkösöd után Kassa lesz az úti cél, természetesen a könyvtári tapasztalatcsere ebből sem marad ki. Az őszi tanulmányút Esztergom köz- és egyetemi könyvtárát célozza egy visegrádi kirándulással. Tanfolyam igény esetén, egy kiemelt szakmai kérdésre szervezhető. Az idei vándorgyűlést Veszprémben július 7-9 között rendezik, melyre a részvétel a tagoknak támogatott. Április 30-ig lehet regisztrálni a <http://vandorgyules.ekmk.hu/> oldalon.

A szervezet a testületi tagjairól sem feledkezik meg, az országos könyvtári napok rendezvény-sorozatának szervezéséből kiveszi majd a részét. PR és szponzorálattal kíván részt venni a civil napokon, ezek jó eszközei annak, hogy a társadalom figyelmét a könyvtárakra és a könyvtárosokra irányítsa. A határon túli kapcsolatok szélesítése szintén megcélzott. Alkalmos pályázaton az 1956-os emlékévvvel összefüggésben szervezett programmal kíván indulni a szervezet. Lesz lehetőség a tagok kulturális igényeinek támogatására, tervezett a múzeumlátogatás. Már gyűjti a szervezet a Fitz-könyvdíjra a javaslatokat és várja majd a szakmai díjakra a felterjesztéseket.

A saját megyei programokon kívül az egyesület számos alkalmat biztosít a szakmai ismeretek bővítésére, így rendre felhívja majd tagjai figyelmét ezekre a lehetőségekre. 2016 márciusában a könyvtári kompetenciák volt például témája egy

MKE konferenciának, melyre négy tagot regisztrálhatott a megyei szervezet. Jó alkalmat kínál a könyvkiadókkal, alkotókkal a kapcsolatfelvételre a 23. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál (<http://www.konyvfesztival.com/>) április 21–24. között, szakmai programokat pedig az MKE stand és a Könyvtáros klub biztosítanak a Millenárison.

A taggyűlés szigorú napirendje az ideai tervek költségvetési tervezetének ismertetésével zárult. Az elnök hangsúlyozta, a megyei szervezet szakmai céljai és – ezekkel összhangban – a szakmai,

valamint a közös érdekek mentén szervezett tevékenység, az önfeláldozó munka méltó a támogatásra. Megköszönte a tagok eddigi munkáját és kérte további bizalmukat, segítségüket ahhoz, hogy az MKE és az egyesületi munka széles körben ismertté váljon.

Ezt követően a megyei szervezet a nőtagjait köszöntötte szerény ajándékkal. Megfelelő, bensőséges hangulatot a „batyus” vendéglátás biztosított.

A kép a taggyűlés kezdete előtt készült.
Fotó: Nagy Ádám